

Justis- og beredskapsdepartementet
Sivilavdelingen

Oslo, 02.01.2024
Deres referanse: 23/3782

Oppdragsansvarlig advokat: Anders Brosveet
2545792v3

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM NY ADVOKATFORSKRIFT – KAP. 6 KLIENTMIDLER

Vi viser til departementets høringsnotat av 29.09.2023 med høringsfrist 02.01.2024. Vi vil særlig kommentere forslaget om opprettelse av særskilte klientkonti for hvert oppdrag.

I høringsnotatets punkt 9.1.3 samt forskriftsutkastet § 24 foreslås gitt regler som krever opprettelse av særskilt klientbankkonto for hver enkelt klient, samtidig som dagens regel om at forskudd på salær skal behandles som klientmidler foreslås opprettholdt.

I høringsnotatets punkt 9.1.3 uttales at «Et argument mot ordningen med individuelle klientbankkonti er at den vil kunne medføre *noe* merarbeid for advokater med mange klienter.» (vår kursivering) Og videre «I likhet med utvalget vurderer departementet at de praktiske ulempene med å etablere individuelle klientbankkonti er relativt små.»

Sett fra en praktisk hverdag i advokatvirksomhet fremstår det som forslaget i liten grad tatt inn over seg hvordan en klientkonto benyttes i en «vanlig» advokatvirksomhet rettet mot personmarkedet. Forslaget vil ikke bare innebære enorme mengder merarbeid og byråkrati, som vil medføre tilleggskostnader for klientene, men vil i mange sammenhenger være tilnærmet ugjennomførbart.

I en allsidig advokatvirksomhet med i hovedsak fysiske personer og mindre virksomheter som klienter, benyttes klientkontoen regelmessig til følgende:

- mottak av salærforskudd – i utgangspunkt i alle saker der klienten skal betale selv
- mottak av forskudd til dekning av ansvar for rettsgebyr og sideutgifter vi som advokater hefter for overfor domstolen etter rettsgebyrloven
- mottak av innbetalinger fra motpart, forvaltningsorganer osv for avregning og viderebetaling til klient eller andre berettigede.

Oppdragsetablering og salærforskudd

Som utgangspunkt starter ethvert advokatoppdrag med utstedelse av oppdragsbekreftelse, der man betinger seg et salærforskudd som vilkår for å påta seg oppdraget. Inntil forskuddet er mottatt, vet man ikke om det aktuelle oppdraget blir noe av.

Dersom man i forbindelse med ethvert nytt oppdrag må gå inn i nettbanken, opprette en ny klientkonto for dette potensielle oppdraget og legge inn kontonummer for denne kontoen i oppdragsbekreftelsen før den kan utstedes, vil det medføre en betydelig høyere terskel for

oppdragsetablering og derved i praksis for tilgangen til rettshjelp. For privatpersoner – som man regelmessig ikke ønsker å gi kreditt overfor – vil salærforskudd ofte være i størrelsesorden 5 000 – 20 000 kroner. I en situasjon der det er betydelig usikkerhet om hvorvidt salærforskuddet faktisk vil bli innbetalt slik at oppdraget blir noe av, vil dette i praksis innebære en reell skranke for det rettsøkende publikums tilgang til rettshjelp ved at merarbeidet vil gjøre det uforholdsmessig tungvint for advokaten å påta seg saken.

Hvis man forsiktig beregner at etablering av særskilt klientbankkonto, herunder advokatens dialog med egen økonomiavdeling og klient i den forbindelse, kan begrenses til 1 times advokatarbeid, vil dette innebære en vesentlig tilleggskostnad for klienten – særlig i de små sakene der det kanskje er tale om oppdrag på noen få timer i utgangspunktet.

Det å måtte være avhengig av bankens åpningstider og egen økonomiavdelings tilgjengelighet for å kunne etablere advokatoppdrag vil også være en betydelig forsinkende faktor. Advokater blir svært ofte kontaktet til alle døgnets tider, og klienten har behov for bistand straks. Med dagens ordning med en felles klientkonto er det da bare å be om forskudd inn på klientkontoen, få kvittering, og sette i gang.

Sikkerhet for ansvar etter rettsgebyrloven

Etter rettsgebyrloven § 2 er en advokat ansvarlig for betaling av rettsgebyr og sideutgifter ved rettergangsskritt vi begjærer på vegne av klienter. Slikt ansvar må regelmessig sikres gjennom innbetaling av klientmidler før rettergangsskrittet foretas. Størrelsen varierer fra 1R for en forliksklage til 24R for en endags anke til lagmannsretten (mer ved sideutgifter og lange saker). I det store gross av saker er det tale om relativt små beløp, som må sikres innbetalt på kort varsel i og med at prosesshandlingen ofte må foretas innen en gitt frist, f.eks. ved anke. På samme måte som for salærforskudd vil det å måtte etablere særskilt klientkonto for slike innbetalinger være forsinkende og fordyrende for klienten.

Mottak av innbetalinger fra motpart

Svært mange advokatoppdrag består i å fremsette et krav om betaling av penger på vegne av en klient, overfor en motpart – det være seg en privat eller offentlig part. Regelmessig ber man da motparten om å innbetale det beløpet som kreves, til advokatfirmaets klientkonto.

Når en sak først har havnet hos en advokat er det naturlig nok sjelden at motparten uten videre betaler i henhold til kravet – i hvert fall hvis man ser bort fra saker som har karakter av ren inkassopågang. Et krav om å måtte opprette særskilt klientkonto for hver sak der man skal rette en henvendelse til motpart med anmodning om å innbetale penger, og der det er høyst usikkert om og eventuelt når det vil komme noen innbetaling, fremstår som svært tungvint og fordyrende.

Et særskilt tema blir den negative forskjellsbehandling dette vil innebære i forhold til inkassoselskaper, som fortsatt vil kunne benytte felles klientkonto og derved vil kunne drive sin virksomhet langt rimeligere og mer effektivt.

Man kan i en del tilfeller unngå disse problemene ved å gi instruks om at innbetaling skal skje direkte til klientens egen konto. Da mister imidlertid advokaten kontroll med faktum – hvorvidt betaling faktisk har skjedd, hvilket som et minimum medfører økt tidsbruk og

kostnader, og regelmessig vil skape problemer ved at advokaten risikerer å gå videre med pågangen selv om betaling faktisk har skjedd – hvilket kan medføre at det påløper unødige kostnader som f.eks. rettsgebyr for utleggsforretning som ikke skulle ha vært begjært fordi kravet var betalt.

I mange saker skal også advokatens og andres (f.eks. sakkyndiges) kostnader dekkes av det innbetalte beløpet, slik at advokaten trenger å ha kontroll med innbetalingen av denne grunn. Og i en del saker skal også det innbetalte beløpet deles mellom flere i henhold til betalingsinstruks.

Mottak av innbetalinger fra offentlige organer

En særlig gruppe av «innbetalinger fra motpart» er mottak av betalinger fra offentlige organer på vegne av klient. Dette kan ofte handle om relativt små beløp – som tilkjent oppreisning etter strafforfølgning på kr. 1500 for en dags pågripelse i sak som blir henlagt, tilkjent erstatning for saks kostnader i en forvaltningsklage., utbetaling av frigitte beslag fra politiet osv. Allerede håndteringen av slike betalinger over *felles klientkonto* er en administrativ byrde for advokatene – som i liten grad dekkes av gjeldende satser for fritt rettsråd for aktuelle sakstyper. Skal man i tillegg belastes med å måtte opprette ny klientkonto hver gang vi sender inn et krav på vegne av klient – uavhengig av om pengene ender med å komme eller ikke – vil konsekvensen lett måtte bli at vi må avslå å bistå med formidling av slike betalinger.

Omfang

I skrivende stund har vårt firma klientmidler stående på 569 saker, hvorav 8 saker gjelder beløp over kr. 300 000. For de resterende 561 sakene er gjennomsnittlig innestående rett over kr. 20 000, mens medianbeløpet er kr. 10 000. Hittil i år har vi hatt klientmiddelposteringer på 1661 saker på den felles klientkontoen, som vi da måtte ha opprettet separate klientkonti for gitt forslaget til forskrift.

Hva opprettelse av særskilte klientkonti vil innebære av praktisk arbeid

Opprettelse av særskilt klientkonto må gjøres i nettbanken av nettbankadministrator, hvilket regelmessig betyr selskapets daglige leder. Hvis dette blir en hyppig forekommende prosess vil det kanskje kunne gjøres unna på 10 minutter – etter at den aktuelle advokaten har instruert økonomiavdelingen om å iverksette opprettelse av klientbankkonto, og økonomiavdelingen har tilrettelagt alle relevante opplysninger.

Deretter må det opprettes hovedbokskonto for den nye klientbankkontoen i advokatfirmaets regnskapssystem og systemet må settes opp med riktige knytninger mellom denne regnskapskontoen, regnskapskontoen for klientansvar, og den aktuelle sak.

Når så saken er ferdig behandlet må den aktuelle klientbankkontoen avsluttes i nettbanken, hvilket igjen er en manuell operasjon som må involvere virksomhetens ledelse. Ikke minst vil bare det å føre løpende oversikt over mange hundre bankkonti hvorav mange vil stå i null i påvente av mulige innbetalinger, være en betydelig administrativ kostnad.

Alternative tilnærminger

Høringsnotatet nevner muligheten av å gå bort fra dagens regel om at forskudd på salær skal behandles som klientmidler. Dette vil innebære at advokatvirksomheter blir likestilt med alle

andre næringsdrivende som uhindret kan akontofakturere for sine tjenester. Dette er en praksis de fleste regnskapssystemer er tilrettelagt for, men som advokater ikke kan benytte.

Dessverre ser man fra tid til annet eksempler på advokater som ikke har tilstrekkelig orden i faktureringsrutinene, og som bruker opp salærforskudd uten å ha levert tjenestene. Det er ikke tvilsomt at dagens regel om at midlene må stå på klientkontoen frem til arbeidet er utført og fakturert, medfører et ekstra vern mot at advokaten bruker opp pengene uten å levere tjenesten. På den annen side gjelder det samme for enhver arkitekt, håndverker, revisor eller annen tjenesteyter som tar imot forskuddsbetaling, og som ikke er undergitt tilsvarende restriksjoner.

Dersom man hadde valgt å fjerne regelen om at salærforskudd skal behandles som klientmidler, ville man også unngått at innbetaling av salærforskudd i seg selv bringer kundeforholdet inn under hvitvaskingslovens anvendelsesområde (innbetaling på klientkonto er pr. definisjon som «finansiell transaksjon på vegne av klient», selv om innbetalingen skjer i advokatens interesse og til dekning av advokatens fremtidige vederlag).

Videre nevner høringsnotatet muligheten av å etablere en beløpsgrense for når det må opprettes særskilt klientkonto. En slik grense vil kunne avhjelpe ulempene i betydelig grad, vel og merke under forutsetning av at det må være anledning til å *motta* ethvert beløp på den felles klientkontoen, men med plikt til snarest mulig etter mottak å opprette særskilt konto og overføre midlene dit, f.eks. ved beløp ut over kr. 250R. Dette for å unngå behovet for å opprette bankkonto for enhver *mulig* innbetaling før den faktisk har materialisert seg.

I tillegg til en beløpsgrense bør også gjøres unntak for midler som omgående etter mottak viderebetales til klient (evt. etter fradrag for dekning av advokatens salær), slik som ved innbetaling fra motpart i henhold til en dom etter en rettsak. Da skal pengene normalt videre til klienten så snart de er mottatt, og det å måtte opprette særskilt bankkonto og overføre pengene dit vil medføre unødvendig forsinkelse før klienten får pengene sine.

Med vennlig hilsen
ELDEN ADVOKATFIRMA AS

KLADD

Anders Brosveet
advokat | managing partner